

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Nicolai Mazzotta theologia moralis

omnem rem moralem absolutissime complectens

Mazzotta, Nicolò

Augustae Vindelicorum & Cracoviae, 1756

Quaestio III. De Subjecto Sacramentorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41004

reale mendacium simulare administrationem, ac susceptionem Sacramenti.

QUÆSTIO III.

De Subjecto Sacramentorum.

QUÆ ad subjectum Sacramentorum pertinent, duobus capitibus complectemur, in quorum primo inquiremus, Quodnam sit subjectum capax Sacramentorum, & Quænam intentio requiratur? In altero Quænam dispositio?

CAPUT I.

Quodnam sit Subjectum capax Sacramentorum, & quænam Intentio in eo requiratur?

SOLUS Homo viator est subjectum capax Sacramentorum; idque, suppositis Principiis Fidei, certum, & evidens esse, dicunt Suar. Vasq. Gran. Ratio autem à priori est voluntas Christi Domini Institutoris Sacramentorum, quam colligimus, tum ex constanti Ecclesiæ traditione, tum ex consensu Theologorum teste Espera q. 22. Congruentia vero est, quia juxta ordinem præsentis providentiæ solus homo viator est capax primæ gratiæ, vel augmenti gratiæ; non autem Beati, vel Animæ in Purgatorio detentæ, quibus jam determinata est mensura gloriæ respondens gratiæ, quam in vita mortali habuerunt: multo minus sunt capaces damnati, utpote à Deo jam exterminati.

Quamvis autem solus homo viator sit capax suscipiendi Sacramenta, non tamen omnes sunt capaces omnium. Quilibet homo est capax baptismi: sed ad reliqua Sacramenta valide suscipienda requiritur Baptismus, excepta Eucharistia, quæ, cum sit Sacramentum permanens, non pendet ullo modo, quoad valorem, à suscipiente: si tamen eam susciperet non baptizatus, diceretur suscipere materialiter, non sacramentaliter: non secus ac si eam comederet aliquod animal irrationale. Et hæc satis dicta sint de subjecto Sacramentorum in genere: nam, quænam aliæ conditiones, & qualitates requirantur ex parte

parte suscipientis ad validam cujuslibet Sacramenti susceptionem, commodius explicabitur locis propriis.

Supereft nunc breviter explicandum, An; & quænam intentio requiratur in suscipiente, ut validum fit Sacramentum? Et sane, quod in adultis ad validam Sacramentorum susceptionem requiratur aliqua propria ipsorum voluntas, docent communiter omnes Doctores sequentes D. Th. q. 68. a 7. teste Suar. disp. 14. sect. 2. concl. 1. Ratio à priori est divina institutio, quam colligimus ex communi Doctorum consensu, & ex eo, quod videatur minus congruum, Christum Dominum pretium suæ Redemptionis velle communicare iis, qui, cum possint, nec minimam habeant voluntatem, ut illud, sibi communicetur. Difficultas est de infantibus rationis usu carentibus; adeoque incapacibus in tali statu habendi aliquam propriam intentionem, seu voluntatem. De his ergo dicendum, quod in tali statu sint capaces aliquorum Sacramentorum, non tamen omnium. Quorum autem capaces sint, dicetur, cum de singulis Sacramentis fermo erit. Nunc breviter dico, capaces esse omnium Sacramentorum, præter Pœnitentiam, Extremam Unctionem, & Matrimonium; nam reliqua Sacramenta, exceptis tribus dictis, non postulant ex propria institutione, quod præcedat aliqua propria voluntas suscipientium: secus vero est de illis tribus; nam materia remota Pœnitentiæ sunt peccata actualia commissa, & proxima sunt actus liberi pœnitentis: materia remota Extremæ Unctionis sunt peccatorum reliquiæ, seu peccata venialia: Sacramentum Matrimonii fundatur in contractu, qui habetur per liberum contrahentium consensum. Horum omnium incapaces sunt infantes ante usum rationis, ut patet.

Videndum nunc, quænam intentio requiratur, aut sufficiat in adultis ad validam susceptionem Sacramenti?

Dico igitur primo: Requiritur intentio simpliciter libera, hoc est immunis à coactione absoluta, ut expresse definivit Innocent. in cap. *Majores de Baptismo*; & Concil. Carthag. III. cap. 34. *Dixi Simpliciter libera*, ut indicarem, voluntatem suscipientis non vitari ex metu gravi, qui, quamvis voluntarium diminuat, non tamen tollit simpliciter libertatem, ideoque non facit, quod Sacramentum ex metu gravi susceptum non sit validum. Et ita expresse cum communi sententia docet Suarez, disp. 14. s. 2.

Dico

Dico secundo: Non est necesse, ut voluntas suscipiendi Sacramentum sit, vel actualis, vel actualis: sed sufficit, si sit habitualis, qualis est ex dictis q. præc. c. 2. voluntas aliquando habita, & non retractata: Ita communiter Doctores. Ratio est; quia, cum Sacramenta instituta sint à Christo Domino in hominum utilitatem, congruum fuit, ut pro illorum valida susceptione sufficeret quælibet suscipientium voluntas.

Dices: in Ministro conficiente Sacramenta non sufficit intentio habitualis, sed requiritur saltem virtualis: ergo idem dicendum de suscipiente.

Respondeo, Disparitatem esse, quia Minister se habet ut agens nomine Christi, tamquam fidelis dispensator. &c. quod non verificatur, nisi intentio dirigat actiones Ministri: suscipiens vero se habet, ut patiens: non alia igitur necessaria erit intentio, nisi per quam censeatur velle pati, hoc est suscipere Sacramentum, ad quod sufficit intentio habitualis, & quandoque etiam interpretativa, ut mox dicemus.

Dico tertio: Aliquando, & in aliquibus Sacramentis sufficit intentio interpretativa. Dixi *In aliquibus*; nam ad Ordinem, & Matrimonium certum est non sufficere intentionem interpretativam; nam, cum ex una parte immutent statum suscipientium, & ipsis afferant gravia onera, & ex alia non sint media necessaria ad salutem; non potest ex volitione generali mediorum ad salutem argui voluntas suscipiendi dicta Sacramenta: v. Croix n. 173. & 174. Sic ad Extremam Unctionem sufficit interpretativa, uti tenent omnes; ideoque dari potest lapsus in amentiam, quamvis nihil fortasse sciverit de Extrema Unctione. Ad Pœnitentiam sufficere implicitam, & interpretativam, docent Rodr. Spor. Bosc. Con. Dicast. & alii apud Croix n. 171. dummodo pœnitens signo aliquo externo dolorem expressisset: quæ externa manifestatio doloris habere posset rationem confessionis, & accusationis sui ipsius, quæ est de essentia hujus Sacramenti, utpote instituti ad modum judicii. Ad Eucharistiam sufficere in moribundo interpretativam, præsertim, si antea confessus sit, quamvis à mente sit amotus, dummodo absit periculum irreverentiæ, docent Suarez, Con. Rhod. Lug. Aver. Bernal. Spor. Idem dicunt plures ex citatis Doctoribus de Confirmatione, quamvis hæc non soleat conferri sensibus destituto, cum non sit ita necessaria, & conferenda sit cum majori solemnitate

ab Episcopo. Demum ad Baptismum sufficere implicitam tantum, contentam scilicet in Contritione, vel Attritione, docent Con. Rhod. Compt. Dicast. Bernal. Haun. Gob. Spor. Bosco contra Suar. Averf. Lug. Arriag. Quare juxta hos Doctores posset Judæus, vel Ethnicus in periculo mortis baptizari, si probabiliter judicaretur habuisse saltem attritionem; quia in hac includitur votum fervandi omnia præcepta, & adhibendi omnia media necessaria ad salutem, & consequenter includitur voluntas suscipiendi Baptismum: v. Croix n. 168.

Ex dictis sequitur primo, Quod, quando sufficit consensus habitualis, conferri possit Sacramentum illi, qui, quando erat compos rationis, voluit, aut rationabiliter præsumitur voluisse Sacramentum, etiam si postea in amentia, vel phrenesi dicat, se nolle, quia hæc revocatio non est actus humanus, & liber: quare adhuc perseverat habitualiter prior voluntas humana, & libera. Ita Dian. p. 3. t. 4. r. 12. Averf. Gob. Quare in dubio, an antea voluerit Sacramentum, hoc conferendum esset sub conditione juxta Averf. & Jo. Sanchez.

Sequitur secundo, Quod, si quis ratione utens ore tantum renuat, corde tamen consentiat in Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, & Ordinem, valida sint hæc Sacramenta, si ipsi conferantur: in his enim Sacramentis nullum requiritur signum externum interni consensus, uti requiritur in Pœnitentia, & Matrimonio, ex superius dictis. Ita cum Bosco Croix n. 177.

C A P U T II.

Quæ dispositio requiratur in subjecto Sacramentorum?

QUÆ hætenus dicta sunt de intentione requisita ex parte subjecti, faciunt ad valorem Sacramenti. Discutiendum nunc superest, quid requiratur in subjecto adulto ad licitam, & fructuosam Sacramenti susceptionem? Quare

Dico primo: Ad recipiendum digne, & cum fructu Baptismum, & Pœnitentiam, præter voluntatem recipiendi Sacramentum non requiritur status gratiæ; sed sufficit dispositio Fidei, & Spei supernaturalis, saltem virtualis, & Attritionis pariter supernaturalis, quæ ad

R. P. Nicol. Mazzotta Theol. Mor. Tom. III. D Ba-

Baptismum non requiritur, si illum suscepturus nullum personale peccatum commiserit, sed solo originali sit inquinatus. Ratio primæ partis est, quia hæc Sacramenta sunt per se, & primario instituta ad dandam primam gratiam; adeoque ad justificandos peccatores, & idcirco dicuntur Sacramenta mortuorum. Secunda pars, quoad actus Fidei, & Spei admittitur communiter ab omnibus cum Suar. *de Gratia* l. 8. c. 19. & eruitur ex illo Apost. ad Hæbr. II. *Credere enim oportet accedentem ad Deum, quia est, & inquirentibus se Remunerator sit.* Si ergo debet credere, & Deum esse, & Remuneratorem esse, debet spem remunerationis habere, quia ob hanc spem Deum remuneratorem credit. Quoad Attritionem vero constat ex Trid. *sess. 14. de Pœnit. c. 1. Fuit quidem Pœnitentia universis hominibus, qui se mortali aliquo peccato coinquinassent, quovis tempore ad gratiam, & justitiam assequendam necessaria, illis etiam, qui Baptismi Sacramento abluvi petiissent:* idque probat ex variis S. Scripturæ locis. Sunt, qui putant cum Euseb. ad Baptismum fructuose suscipiendum posse per accidens sufficere dolorem virtuales, contentum scilicet in spe salutis æternæ in eo, qui esset invincibiliter oblitus peccati antea commissi, vel non cogitaret de obligatione præmittendi dolorem formalem. Sed Suar. Vasqu. alique cum Pal. p. 13. n. 7. communius contradicunt.

Dico secundo: Ad reliqua Sacramenta, per se loquendo, requiritur status gratiæ. Ratio est, quia, cum sint Sacramenta primario instituta ad dandum augmentum gratiæ (qua de causa dicuntur Sacramenta vivorum) debent supponere in suscipiente gratiam, cujus augmentum debent conferre. Dixi *Per se loquendo*; nam ex dictis qu. 1. cap. 4. Probabile est, posse per accidens causare primam gratiam in accedente ad ipsa cum invincibili oblivione peccati commissi, & cum attritione supernaturali. Pal. Con. alique apud Croix 21. 186. ad dignam susceptionem horum Sacramentorum, & præsertim Eucharistiæ, requirunt actum Fidei: at Suar recte negat, speciatim ad Eucharistiam requiri fidem actualem hujus mysterii: quare sufficere, inquit Lug. aliquem actum Fidei implicitum, & in confuso: additque, opus non esse anxari de hoc actu Fidei eliciendo; quia, si Fidem explicitam de Sacramentis habuerit, ut habere debuit, voluntas suscipiendi tale Sacramentum semper procedat à Fide saltem confusa, quæ recurrat intellectui; & id-

circo

circo Amicus d. 4. n. 97. dicit, Fidem, & Spem præ-
requisitam ad Sacramenta vivorum includi in voluntate
fufcipiendi Sacramentum: utiliffimum tamen est in praxi
prædictos actus explicite præmittere.

Hinc fequitur primo, Quod, qui vult fufcipere aliquod
ex Sacramentis vivorum, fi fentiat fe gravatum aliquo
peccato mortali, teneatur fub gravi prius fe remittere
in ftatu gratiæ. Si vult fufcipere Euchariftiam, ex ſpe-
ciali præcepto debet præmittere Sacramentalem confe-
ffionem, ut dicetur in Tract. de Pœnit. d. 1. q. 1. c. 4.
fi quod ex reliquis Sacramentis vivorum, fufficiet ftatus
gratiæ, vel per confeffionem Sacramentalem, vel per
contritionem, cum nullibi extet quoad reliqua Sacra-
menta præceptum præmittendi reftitutionem ftatus gra-
tiæ determinate per Confeffionem Sacramentalem. Quod,
fi aliquis non poffet conteri, per accidens in eo prære-
quireretur confeffio.

Sequitur fecundo, Ad principalem fructum Sacramen-
ti, etiam Euchariftiæ, percipiendum non neceffario re-
quiri actualem devotionem, fed fatis effe accedere cum
aliis difpofitionibus: Lug. Averf. Dicaft. Tambur. apud
Suar. d. 63. f. 3, & apud Amic. d. 4. n. 90. Ad alios
tamen abundantiores effectus, & maxime ad gratias
actuales tunc obtinendas multum confert actualis devo-
tio, ut omnes fatentur: & idcirco Suar. & Amic. ad
has gratias requirunt negationem diftractionis; imo
Rhod. putat, femper effe veniale, Sacramentum fufci-
pere fine aliquo pio motu voluntatis: cui adhærent Gob.
& Spot.

Sequitur tertio, Peccare mortaliter per fe loquendo
eum, qui Sacramentum fufcipit cum obice, vel cum pec-
cato mortali; quia, cum Sacramenta inftituta fint ad
ſignificandam præctice gratiam, qui hanc præcticam gra-
tiæ ſignificationem impedit fufcipiendo Sacramentum
eum obice, vel cum peccato mortali, quaſi illudit Deo,
& abutitur inftitutione Divina in re maximi momenti.
Qui vero Sacramentum fufcipit cum veniali, nullo mo-
do peccat, fi fit habituale, quia non pouit obicem effe-
ctui primario: Suarez d. 7. f. 4. fi vero veniale fit actuale,
non peccat mortaliter, probabiliter tamen peccat venia-
liter: Sporer.

Dico tertio, Suſcipiens Sacramentum debet effe liber
ab omni excommunicatione, & interdico personali, &
fufci-

suscipiens Ordinem, aut primam Tonsuram debet esse liber etiam ab omni irregularitate; unde etiam, qui est in gratia, committeret grave sacrilegium, si Sacramentum susciperet, non remota prius censura, aut irregularitate, quia ageret contra prohibitionem Ecclesiae positam ex fine reverentiae erga res Sacras, & Divinas. Posset tamen excusari ratione ignorantiae, aut gravis metus, ut dicitur in Tract. de Censuris.

Quæres primo, An Sacramenta omnia fecte, hoc est valide, sed cum obice suscepta, remoto obice reviviscant ad causandam gratiam?

Respondeo affirmative cum D. Th. in 4. dist. 15. q. 3. a. 4. ubi, cum dixisset, confessionem reviviscere, sublata fictione, addit, idem esse in aliis Sacramentis: D. Th. sequuntur Cajet. Arriag. Pal. Escob. aliique multi contra varios, quorum aliqui negant simpliciter cuicumque Sacramento virtutem reviviscendi sublato obice; alii eam tribuunt soli Baptismo; alii Baptismo & Pœnitentiæ dumtaxat; alii solum Baptismo, Confirmationi, & Ordini; alii demum omnibus, una excepta Eucharistia. Sed nostra assertio pro omnibus Sacramentis, adeoque etiam pro Sacramento Pœnitentiæ, si potest esse validum, & informe, & pro Sacramento Eucharistiæ saltem, quousque sit consumptæ species Eucharistiæ, probatur ex pluribus congruentiis. Nam omnia Sacramenta continent infinita Christi merita jam acceptata à Deo ad fines à Christo intentos: ergo, cum remoto obice apta sint movere in actu secundo Deum ad dandam gratiam, de facto movebunt. Præterea Sacramentum valide positum, & est, & manet opus Christi tamquam principaliter agentis; quod vero gratiam non causet, unice est ex defectu dispositionis in suscipiente: hac igitur posita, gratiam causabit. Demum institutio Sacramentorum, cum processerit ab infinita Dei misericordia erga homines, talis est interpretanda, qualis maxime decebat Divinam Bonitatem, & Beneficentiam Christi erga homines, quæque magis aliceret ad resurgendum à peccatis: hæc autem omnia magis habentur, si dicamus, Sacramenta omnia reviviscere ad causandam gratiam. Quæ congruentia potissimum militat pro Sacramentis irreiterabilibus; sive simpliciter, ut sunt Baptismus, Confirmatio, & Ordo; sive secundum quid, ut sunt Extrema Unctio, quæ est irreiterabilis durante eodem periculo mortis,

mortis, & Matrimonium, quod est irreiterabile vivente utroque conjuge.)

Quod dictum est de reviviscentia Sacramentorum ad causandam gratiam, dic etiam de reviviscentia quoad remittenda venialia, quæ fuissent remissa, si defuisset obex, & quoad remissionem pœnarum talibus peccatis debiturum; eadem enim ratio militat pro omnibus: v. Croix à n. 197. ad n. 205. Sermo hucusque fuit de Sacramentis fîcte, hoc est valide, sed infructuose susceptis; nam quoad Sacramenta fîcte, hoc est invalide (utrumque enim significare potest *ly fîcte*) suscepta, non potest habere locum præsens quæsitum, cum non possint reviviscere ad causandum suum effectum Sacramenta, quæ nunquam extiterunt.

Hinc inferes, Quod, si obex fuit tantum negativus, quatenus Sacramentum ideo præcise non causaverit gratiam, quia defuit aliquid necessarium ad hoc, ut Sacramentum gratiam causaret; si hoc ponatur, Sacramentum reviviscet: e. g. si adultus solo originali maculatus Baptismum susceperit sine actu Fidei, posito actu Fidei Sacramentum reviviscet: ita D. Th. q. 69. a. 10. & hanc esse sententiam communem, ait Croix n. 207. Quod si in tali adulto obex fuisset aliquod mortale commissum ante Baptismum, obex non removeretur, nisi posita attritione, quia hæc defuit ab initio, & ejus defectus impedivit effectum gratiæ. Quod si post Baptismum sine fructu susceptum commissum fuisset aliud mortale, tunc ad habendum effectum Baptismi requireretur, vel Contritio, vel Attritio cum Sacramento Pœnitentiæ, quia Baptismus non se extendit ad peccatum commissum post ejus susceptionem.

Quæres secundo, An liceat petere administrationem Sacramenti à Ministro indigno?

Respondeo primo, Nemini licere extra necessitatem extremam petere Sacramentum à Ministro non tolerato. Minister non toleratus est nominatim excommunicatus, & publice denunciatus, notorius percussor Clerici, publice, & nominatim suspensus, publice in perpetuum degradatus, publice irregularis per sententiam; Croix n. 210. Casus autem extremæ necessitatis esset, si quis esset moriturus sine Baptismo, aut Pœnitentia, vel juxta Escob. Dicast. & alios, si in eorum Sacramentorum defectu esset moriturus sine Eucharistia, aut Extrema Unctione, cum probabile sit, hæc Sacramenta posse per

accidens causare primam gratiam; & juxta Suar. si esset moriturus sine Eucharistia, etiam si non defuisset absolutio Sacramentalis. His igitur casibus exceptis non licet petere Sacramentum à Ministro non tolerato, quia Fideles prohibentur communicare cum illo; v. Croix num. 209.

Respondeo secundo, Ex causa rationabili, saltem quando deest alius, licere petere Sacramentum à Ministro tolerato, qui possit illud digne ministrare, quamvis praevideatur indigne ministraturus. Ratio est, quia ministratio Sacramenti de se sancta, & honesta est, quæ hic & nunc potest digne poni à Ministro, ut supponitur; & petens jus habet ad Sacramentum; ergo impediri non debet per malitiam Ministri; nec Charitas obligat ad cavendam peccatum proximi cum gravi incommodo proprio, quando ille, si vellet, posset cavere. Hinc peti poterit Sacramentum in gravi necessitate spirituali propria, vel alterius, pro quo petitur, si urgeat præceptum Confessionis, vel Communionis, vel Missæ audiendæ; si alioquin privandus quis esset magna utilitate, e. g. si non posset lucrari jubilæum, & ex Dicast. quando receptio Sacramenti ab hoc homine futura est illi utilior, vel commodior; imo ex Gob. quando sine aliquo incommodo non potest habere alium: sed intelligi juxta illud Croix n. 211. non qualiscunque utilitas, sed notabilis, nec qualiscunque commoditas, sed talis, quæ illum liberet à notabili incommodo: hinc, quamvis Suar. Arriag. Escob. putent, licitum esse petere à parato, vel se offerente, si alias deberet carere gratia Sacramenti, quæ est magnum bonum; alii tamen contradicunt, si bonum illud sit facile comparabile alio tempore: & idem sentiunt in casu, quo quis non posset lucrari indulgentias, si occasio lucrandi similes indulgentias sæpe recurrat.

Dixi, *Saltem, quando deest alius*, quia probabilius videtur cum Con. Escob. & aliis contra Valent. Præp. Dian. & alios, non licere, si commode haberi possit alius, quia charitas saltem in Deum suadet, ut impediat peccatum proximi, si facile impediri possit; v. Croix num. 212.

Notandum denique, quod, quamvis licitum sit petere Sacramentum à Ministro excommunicato, vel suspenso tolerato; ipse tamen non potest se ingerere, sed tantum poterit conferre, si rogetur, ut colligitur ex Extravag. *Ad evitanda scandala.*

Quæ-

Quæres tertio, An in suscepturo Sacramentum sit obligatio inquirendi in probitatem, & mores Ministri.

Respondeo negative, sed censendum esse bonum, quamdiu non probetur malus: Avers. Dicast. & alii communiter, ut etiam suadet communis Ecclesiæ praxis. Hinc cit. Doctores inferunt cum Suarez, Reg. Spor. quod, quamvis scires, Ministrum paratum, vel sese offerentem paulo ante peccasse, posses ab eo petere Sacramentum, quia posses præsumere, quod se dispositurus esset per contritionem. Limitant tamen aliqui, nisi constaret, illum esse consuetudinarium, aut semper esse in occasione proxima peccandi.

DISPUTATIO II. QUÆSTIO UNICA.

De Sacramento Baptismi.

A Sacramentis in genere ad singula in specie descendimus, quorum primum est Baptismus. Inquiremus hic I. Ejus Quidditatem, Virtutem, Institutionem, & Necessitatem. II. Agemus de Materia, & Forma. III. De Ministro. IV. De Subjecto.

CAPUT I.

De Quidditate, Virtute, Institutione, & Necessitate Baptismi.

Vox hæc græca *Baptismus* immersionem, vel intinctionem significat: cum igitur hoc Sacramentum conficiatur per immersionem, vel affusionem aquæ; hinc Baptismi nomen obtinuit. Ob varios tamen hujus Sacramenti effectus aliis etiam nominibus à PP. appellatum fuit, & præcipue Sacramentum Regenerationis, Fidei, Doni, seu Gratia, Unctionis, Illuminationis, Indumenti, & Sigilli, ut videre est apud Pal. tr. 19. p. 5. num. 1.

I. Definitur communiter à Doctores, cum Magist. in 4. d. 3. *Ablutio corporis exterior facta sub præscripta*

D 4

forma